

ข้อเสนอเชิงนโยบายการจัดการศึกษาแบบเรียนรวม
ในโรงเรียนประถมศึกษา : กรณีศึกษา จังหวัดอุดรดิตถ์*
A POLICY PROPOSOL OF INCLUSIVE EDUCATION IN ELEMENTARY
SCHOOL : A CASE STUDY OF UTTARADIT PROVINCE

พิชราพร มีปิ่น, Picharaporn Meepin
สุมิตรา โรจนนิติ, Sumitra Rojananiti
สาขาวิจัยและประเมินเพื่อพัฒนาการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรดิตถ์
Program of Research and Evaluation for Educational Development,
Uttaradit Rajabhat University
E-mail : peac.8136@gmail.com

บทคัดย่อ

บทความนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบันของการจัดการศึกษาแบบเรียนรวมตามโครงสร้างซีท (SEAT Framework) ในโรงเรียนประถมศึกษา กรณีศึกษาจังหวัดอุดรดิตถ์ 2) เพื่อศึกษาปัญหาและสาเหตุของการจัดการศึกษาแบบเรียนรวมตามโครงสร้างซีท (SEAT Framework) สภาพความพร้อมของโรงเรียนและเจตคติของผู้เกี่ยวข้องที่มีต่อเด็กพิการเรียนร่วมในโรงเรียนประถมศึกษา 3) เพื่อศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการนำนโยบายการจัดการศึกษาแบบเรียนรวมตามโครงสร้างซีท (SEAT Framework) ไปสู่การปฏิบัติที่มีประสิทธิภาพ และ 4) เพื่อนำเสนอข้อเสนอเชิงนโยบายการจัดการศึกษาแบบเรียนรวมในโรงเรียนประถมศึกษา โดยใช้วิธีการวิจัยแบบผสมวิธีทั้งเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ เครื่องมือที่ใช้ ได้แก่ แบบสำรวจแบบสอบถาม แบบสัมภาษณ์มีโครงสร้าง แบบวัดเจตคติ แบบสนทนากลุ่ม การสังเคราะห์เอกสารและการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญ การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ ใช้สถิติค่าเฉลี่ย ค่าร้อยละ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การวิเคราะห์ความแปรปรวน และการทดสอบไค-สแควร์ การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ ใช้การวิเคราะห์เชิงเนื้อหาและการวิเคราะห์สามเส้า ประชากรที่ศึกษา ได้แก่ ผู้บริหารโรงเรียน ครูผู้สอน ผู้ปกครองนักเรียน และนักเรียน

---

* Received 6 July 2021; Revised 2 December 2021; Accepted 3 December 2021

ในโรงเรียนที่จัดการศึกษาแบบเรียนรวมสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา
จังหวัดอุดรดิตถ์ โดยใช้การสุ่มตัวอย่างแบบเจาะจงได้กลุ่มตัวอย่างจากโรงเรียน 132 โรงเรียน
จำนวนรวม 994 คน

ผลการวิจัยพบว่า

1. สภาพปัจจุบันของการจัดการศึกษาแบบเรียนรวมตามโครงสร้างซีท (SEAT Framework) ในโรงเรียนประถมศึกษา กรณีศึกษา จังหวัดอุดรดิตถ์ มีการดำเนินงานอยู่ในระดับมาก

2. ปัญหาและสภาพความพร้อมของการจัดการศึกษาแบบเรียนรวมตามโครงสร้างซีท เรียงตามลำดับ ได้แก่ ด้านเครื่องมือ ด้านกิจกรรมการเรียนการสอน ด้านสภาพแวดล้อมและ ด้านนักเรียน เจตคติของผู้เกี่ยวข้องที่มีต่อเด็กพิการเรียนร่วมอยู่ในระดับมาก

3. ปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อการนำนโยบายการจัดการศึกษาแบบเรียนรวมตามโครงสร้างซีท ไปสู่การปฏิบัติ ที่มีประสิทธิภาพ ได้แก่ ปัจจัยด้านนักเรียน 2 ข้อ ด้านสภาพแวดล้อม 3 ข้อ ด้านกิจกรรมการเรียนการสอน 4 ข้อ และด้านเครื่องมือ 4 ข้อ

4. ข้อเสนอเชิงนโยบายการจัดการศึกษาแบบเรียนรวมในโรงเรียนประถมศึกษา กรณีศึกษา จังหวัดอุดรดิตถ์ นำเสนอเป็น 3 ระดับ คือระดับโรงเรียน ระดับสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษา และระดับสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ผลการ ตรวจสอบข้อเสนอเชิงนโยบายในมิติความถูกต้องความเป็นประโยชน์ความเป็นไปได้และความ เหมาะสมอยู่ในระดับมาก

คำสำคัญ : ข้อเสนอเชิงนโยบาย, การจัดการศึกษาแบบเรียนรวม, โครงสร้างซีท

Abstract

The objectives of this article were 1) to study the implementing of inclusive education in elementary schools: a case study in Uttaradit Province, 2) to study the problems in implementing, readiness of inclusive education on SEAT Framework and attitudes of those involved to students with disabilities, 3) to study factors affecting the implementation of the Inclusive Education Management Policy based on the SEAT Framework, 4) to introduce the policy proposal for inclusive education in elementary schools: a case study in Uttaradit Province. The mixed-method of quantitative and qualitative research was

applied. The tools composed of operational surveys, problem and readiness questionnaires, structured interviews, attitude scale, focus group discussion, document synthesis, and connoisseurship. The data for the quantitative method were analyzed by mean, percentage, standard deviation analysis of variance and chi-square test. The content analysis and triangulation were used for qualitative analysis. The population were administrators, teachers, parents and students in elementary schools in Uttaradit Province. The sample selected by purposive sampling was 994 people from 132 school units.

The results of research were as follows :

1. The implementing of inclusive education in elementary school were at a high level.

2. Problems and readiness of inclusive education on SEAT Framework were tools, activities, environment and students respectively. Attitudes of those involved in the case study was at a high level.

3. Factors affecting the implementation of the Inclusive Education Management Policy based on the SEAT Framework consisted of 2 student factors, 3 environmental factors, 4 tool factors and 4 activities factors.

4. The suggested policies after synthesizing divided into 3 levels for schools, for the Primary Education District Offices and for the Office of the Basic Education Commission. In additions, the policy proposal validation was accurate in all dimensions ; the benefits, the possibilities and the suitabilities.

Keywords : Proposed Policy, Inclusive Education, SEAT Framework

บทนำ

การศึกษาแบบเรียนรวม (Inclusive Education or Inclusion Approach) เป็นการจัดการศึกษาระดับสากลที่องค์การยูเนสโกได้ส่งเสริม ให้ร่วมจัดการศึกษาเพื่อสิทธิของเด็กทุกคน โดยได้ร่วมรณรงค์จนกระทั่งมีคณะกรรมการเพื่อส่งเสริมสิทธิเด็กขึ้นใน ค.ศ. 1989 (อรรธรณ นิมิตฺต, 2552, น. 45) ต่อมาในปี ค.ศ. 2000 ยูเนสโกจัดการประชุมการศึกษาทั่วโลก ที่เมืองดาการ์ ประเทศเซเนกัลเพื่อประเมินความก้าวหน้าของการดำเนินงานการศึกษาเพื่อปวงชน ที่ประชุมได้สนับสนุนแนวคิดที่ว่านโยบายการศึกษาอย่างทั่วถึงต้องกำหนดให้ครอบคลุมชีวิตของบุคคลด้านการศึกษา ซึ่งหมายถึงการให้การศึกษาแก่เด็กทุกคนด้วยการพัฒนา วิธีสอนที่ตอบสนองความต้องการของแต่ละบุคคล ด้านสังคม คือการที่สถานศึกษาสามารถปรับเปลี่ยนเจตคติและจัดการความแตกต่างระหว่างบุคคลโดยการให้เด็กได้เรียนร่วมกันอันจะนำไปสู่สังคมที่ยุติธรรมและปราศจากการแบ่งแยก และด้านเศรษฐกิจ หมายถึงการใช้งบประมาณเพื่อจัดการศึกษาสำหรับเด็กทุกคน ซึ่งมีผลการวิจัยแสดงให้เห็นว่าการจัดการศึกษาแบบทั่วถึงและเท่าเทียมที่ให้นักเรียนที่มีความต้องการแตกต่างมาเรียนรวมกัน มีค่าใช้จ่ายน้อยกว่าการตั้งสถานศึกษาการศึกษาพิเศษ (สำนักวิจัยและพัฒนาการศึกษา, 2560, น. 15-16)

สำหรับประเทศไทยมีการสนับสนุนการศึกษาแบบทั่วถึงและเท่าเทียมตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 มาตรา 10 วรรคสาม “การศึกษาสำหรับ คนพิการในวรรคสองให้จัดตั้งแต่แรกเกิดหรือแรกพบ ความพิการโดยไม่เสียค่าใช้จ่ายและให้บุคคลดังกล่าวมีสิทธิได้รับสิ่งอำนวยความสะดวก สื่อ บริการและความช่วยเหลืออื่นใดทางการศึกษาตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กำหนดในกฎกระทรวง...” และพระราชบัญญัติการจัดการศึกษาสำหรับคนพิการ พ.ศ. 2551 (ราชกิจจานุเบกษา, 2551, น. 13) กล่าวว่า “การจัดการศึกษาสำหรับคนพิการมีลักษณะเฉพาะแตกต่างจากการจัดการศึกษาสำหรับบุคคลทั่วไป จึงจำเป็นต้องจัดให้คนพิการมีสิทธิและโอกาสได้รับการบริการและความช่วยเหลือทางการศึกษาเป็นพิเศษตั้งแต่แรกเกิดหรือแรกพบความพิการ”

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานมีนโยบายให้สถานศึกษาในสังกัดจัดการศึกษาสำหรับคนพิการในรูปแบบการเรียนรวม โดยใช้โครงสร้างซีท (SEAT Framework) ซึ่งมีองค์ประกอบ 4 ด้าน (เบญจมา ชลธารนนท์, 2546) คือ ด้านนักเรียน (S : Students) ได้แก่ การเตรียมความพร้อมนักเรียนพิการหรือที่มีความบกพร่องและนักเรียนทั่วไป ด้านสภาพแวดล้อม (E : Environment) หมายถึง สภาพแวดล้อมทางกายภาพและบุคคลที่เกี่ยวข้อง ด้านกิจกรรมการเรียนการสอน (A : Activities) ซึ่งประกอบด้วยการบริหารจัดการ

หลักสูตร การจัดทำแผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคล (Individual Education Program : IEP) การตรวจสอบทางการศึกษา เทคนิค การสอน การรายงานความก้าวหน้าของนักเรียน การจัดกิจกรรมการสอนนอกห้องเรียนและชุมชน การประกันคุณภาพ การรับนักเรียนพิการ หรือที่มีความบกพร่องเข้าเรียน การจัดตารางเรียน การประสานความร่วมมือ การนิเทศ ติดตาม ประเมินผล ปรับปรุงงาน ด้านเครื่องมือ (T : Tools) ครอบคลุม ทั้งนโยบาย วัสดุภัณฑ์ พันธกิจ งบประมาณ ระบบการบริหารจัดการ กฎกระทรวง เทคโนโลยีสิ่งอำนวยความสะดวก (AT) สิ่งอำนวยความสะดวก สื่อ บริการ ค่ารา ความช่วยเหลืออื่นใดทางการศึกษา ครู การศึกษาพิเศษและนักวิชาชีพอื่น โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อเพิ่มโอกาสให้เด็กพิการทุกคนได้เข้าเรียนและเรียนในโรงเรียนใกล้บ้าน สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานมีนโยบายสร้างความเข้มแข็งให้โรงเรียนที่จัดการเรียนรวมทุกแห่ง ให้เด็กพิการทุกคนได้รับการพัฒนาเต็มตามศักยภาพในรูปแบบโรงเรียนต้นแบบการเรียนรวม (Inclusive schools) และต่อมาได้ประกาศให้ “ปี 2559 เป็นปีแห่งความร่วมมือด้านการจัดการศึกษาสำหรับบุคคลที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ” เป็นการแสดงเจตนารมณ์ให้ผู้เรียนทุกคนได้รับสิทธิและโอกาสในการศึกษาอย่างเสมอภาคกัน โดยมีการจัดการที่เหมาะสมในโรงเรียนและห้องเรียนเพื่อช่วยให้ผู้เรียนได้รับประโยชน์ที่ยึดหลักปรัชญาของการอยู่ร่วมกัน (Inclusion) เน้นให้มีบริการ บริการ สนับสนุนต่าง ๆ มาจัดกระบวนการเรียนการสอนสนองความแตกต่างระหว่างบุคคล โดยกำหนดทางเลือกให้หลาย ๆ ทางเพื่อให้ผู้เรียนสามารถเรียนรวมกันได้โดยไม่แบ่งแยกและไม่เลือกปฏิบัติ (สำนักวิจัยและพัฒนาการศึกษา, 2560)

จากบทสรุปการศึกษาในช่วงปี 2552 - 2559 ของสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ (2560) พบว่า ประเทศไทยมีปัญหาที่ต้องได้รับการพัฒนาอย่างเร่งด่วนในด้านโอกาสทางการศึกษา รัฐบาลมีนโยบายส่งเสริมสนับสนุนโอกาสทางการศึกษา ค่อนข้างมากส่งผลให้ประชากรในวัยเรียนรวมทั้งเด็กด้อยโอกาสและผู้มีความต้องการจำเป็นพิเศษ มีโอกาสได้รับการศึกษาสูงขึ้น แต่ยังเข้าเรียนได้ไม่ครบทุกคน ด้านแนวคิดการจัดการศึกษา (Conceptual Design) ยึดหลักสำคัญในการจัดการศึกษาประกอบด้วยหลักการจัดการศึกษาเพื่อปวงชน (Education for All) กำหนดเป้าหมายการจัดการศึกษาที่ครอบคลุม ไม่ปล่อยปละละเลยหรือทิ้งใครไว้ข้างหลัง (No one left behind) หลักการจัดการศึกษาเพื่อความเท่าเทียมและทั่วถึง (Inclusive Education) เป็นการจัดการศึกษาสำหรับผู้เรียนทุกกลุ่มเป้าหมาย ไม่ว่าจะเป็นผู้เรียนกลุ่มปกติ กลุ่มด้อยโอกาสที่มีความยากลำบากและขาดโอกาสเนื่องด้วยสภาวะทางเศรษฐกิจและภูมิสังคม ซึ่งรัฐต้องดูแลจัดสรรทรัพยากรทางการศึกษาสนับสนุนผู้เรียนกลุ่มนี้ให้ได้รับการศึกษาตามศักยภาพ และความพร้อมอย่างเท่าเทียม กลุ่มที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษซึ่งหมายรวมกลุ่มผู้มีความบกพร่องทางร่างกาย จิตใจ สติปัญญา สังคม อารมณ์ การสื่อสาร และการเรียนรู้ หรือร่างกายพิการ หรือทุพพลภาพ

รวมทั้งบุคคล ซึ่งไม่สามารถพึ่งตนเองได้หรือไม่มีผู้ดูแล รัฐต้องจัดให้บุคคลดังกล่าวมีสิทธิและโอกาสได้รับการศึกษาร่วมกับเด็กปกติในกรณีที่สามารถเรียนได้เพื่อให้เขาได้มีโอกาสเรียนรู้ แลกเปลี่ยนความรู้ ความคิดและปรับตัวให้ เข้ากับผู้อื่นในสังคม หรือจัดให้เป็นพิเศษตามระดับความบกพร่อง ใช้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง (Sufficiency Economy) และหลักการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนของสังคม (All for Education) โดยกำหนดวิสัยทัศน์ว่า “คนไทยทุกคนได้รับการศึกษาและเรียนรู้ตลอดชีวิตอย่างมีคุณภาพ ดำรงชีวิตอย่างเป็นสุข สอดคล้องกับหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงและการเปลี่ยนแปลงของโลกศตวรรษที่ 21”

แผนพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการแห่งชาติ ฉบับที่ 5 พ.ศ. 2560-2564 สอดคล้องกับรัฐธรรมนูญ แห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2560 พระราชบัญญัติส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ พ.ศ. 2550 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2556 กรอบยุทธศาสตร์ชาติ ระยะ 20 ปี แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 พ.ศ. 2560 - 2564 ตลอดจนอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิคนพิการและเป้าประสงค์การพัฒนาที่ยั่งยืน รวมถึงพันธกรณีระหว่างประเทศที่เกี่ยวข้องกำหนดวิสัยทัศน์ว่า “คนพิการเข้าถึงสิทธิได้จริง ดำรงชีวิตอิสระในสังคม อยู่เย็นเป็นสุขร่วมกันอย่างยั่งยืน” ภายใต้ยุทธศาสตร์แห่งความเท่าเทียม ได้แก่ เสริมพลังคนพิการและองค์กรด้านคนพิการให้มีศักยภาพและความเข้มแข็ง (Empowerment) พัฒนาคุณภาพการบริหารจัดการ ขจัดการเลือกปฏิบัติเพื่อให้คนพิการเข้าถึงสิทธิได้จริง (Quality Management) เสริมสร้างความเข้าใจและเจตคติเชิงสร้างสรรค์ต่อคนพิการและความพิการ (Understanding) สร้างสภาพแวดล้อมและบริการสาธารณะที่ทุกคนเข้าถึงและใช้ประโยชน์ได้ (Accessibility) ส่งเสริมการบูรณาการเครือข่ายและสร้างการมีส่วนร่วมเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการอย่างยั่งยืน (Linkage)

คณะกรรมการส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการแห่งชาติ (2560) ได้รายงานสถานการณ์ ด้านคนพิการในประเทศไทย พบว่า คนพิการที่ไม่ได้รับการศึกษามีจำนวน 616,783 คน คิดเป็นร้อยละ 37.55 สำหรับคนพิการที่ได้รับการศึกษา พบว่า มีการศึกษาในระดับประถมศึกษาจำนวนมากสุด รองลงมาคือระดับมัธยมศึกษา และรายงานข้อมูลนักเรียนพิการเรียนร่วมในระบบบริหารจัดการข้อมูลโรงเรียนเรียนรวมโดยสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ปี 2561 พบว่า นักเรียนพิการสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรดิตถ์ มีจำนวน 2,694 คน คิดเป็นร้อยละ 0.69 ของนักเรียนพิการทั่วประเทศและเมื่อพิจารณาเฉพาะจังหวัดอุดรดิตถ์ พบว่า นักเรียนในโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรดิตถ์ (ที่มีรายงานข้อมูลในระบบ) มีนักเรียนรวมทั้งสิ้นจำนวน 27,826 คน เป็นนักเรียนพิการเรียนร่วม จำนวน 2,694 คน คิดเป็นร้อยละ 10 ซึ่งถือว่ามีความสูง ด้วยเหตุที่ประชากรของจังหวัดอุดรดิตถ์

มีพื้นฐานทางสังคมและวัฒนธรรมแตกต่างกันมาก มีประชากรวัยเรียน ที่เป็นกลุ่มด้อยโอกาส มีความยากลำบากและขาดโอกาสเนื่องด้วยสถานะทางเศรษฐกิจและภูมิสังคม มีนักเรียนพิการ เรียนร่วมกระจายอยู่ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา และจากผลการวิจัย พบว่า นักเรียนมีแนวโน้มเป็นเด็กพิเศษมากขึ้นในเรื่องการเรียนรู้ ซึ่งรัฐบาลต้องดูแลจัดสรรทรัพยากรทางการศึกษาสนับสนุนผู้เรียนกลุ่มนี้ให้ได้รับการศึกษาตามศักยภาพและความพร้อมอย่างทั่วถึงและเท่าเทียม โดยมีโรงเรียนระดับประถมศึกษาเป็นหน่วยงานสำคัญขั้นต้นในการนำนโยบายการจัดการเรียนรวมไปปฏิบัติให้บรรลุเป้าหมาย

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบันของการจัดการศึกษาแบบเรียนรวมตามโครงสร้างซีท (SEAT Framework) ในโรงเรียนประถมศึกษา กรณีศึกษา จังหวัดอุตรดิตถ์
2. เพื่อศึกษาปัญหาและสาเหตุของการจัดการศึกษาแบบเรียนรวมตามโครงสร้างซีท (SEAT Framework) สภาพความพร้อมของโรงเรียนและเจตคติของผู้เกี่ยวข้องที่มีต่อเด็กพิการเรียนรวมในโรงเรียนประถมศึกษา กรณีศึกษา จังหวัดอุตรดิตถ์
3. เพื่อศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการนำนโยบายการจัดการศึกษาแบบเรียนรวมตามโครงสร้างซีท (SEAT Framework) ไปสู่การปฏิบัติที่มีประสิทธิภาพ
4. เพื่อนำเสนอข้อเสนอเชิงนโยบายการจัดการศึกษาแบบเรียนรวมในโรงเรียนประถมศึกษา กรณีศึกษา จังหวัดอุตรดิตถ์

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ใช้ระเบียบวิธีวิจัยแบบผสมผสานวิธีทั้งเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ เครื่องมือที่ใช้รวบรวมข้อมูลเชิงปริมาณ ได้แก่ แบบสำรวจ แบบสอบถาม แบบสัมภาษณ์มีโครงสร้างแบบวัดเจตคติ เครื่องมือเชิงคุณภาพ ได้แก่ การสนทนากลุ่ม การสังเคราะห์เอกสาร และการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญ สถิติที่ใช้วิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ร้อยละ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การวิเคราะห์ความแปรปรวน และการทดสอบไค-สแควร์ การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ ใช้การวิเคราะห์เชิงเนื้อหาและการวิเคราะห์สามเส้า

ประชากรที่ศึกษา ได้แก่ ผู้บริหารโรงเรียน ครู ผู้ปกครอง และนักเรียน ในโรงเรียนที่จัดการศึกษาแบบเรียนรวมสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา จังหวัดอุตรดิตถ์ จำนวน 29,784 คน

กลุ่มตัวอย่าง ได้มาโดยการสุ่มแบบเจาะจงเป็นโรงเรียนที่มีรายงานนักเรียนพิการเรียนร่วมในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุตรดิตถ์ ปีการศึกษา 2561 กำหนดกลุ่มตัวอย่างโดยเปิดตารางของเครจซีและมอร์แกน (Krejcie , R.V. and Morgan, D.W.,1970, อ้างถึงใน ระพินทร์ โพธิ์ศรี, 2557) ได้กลุ่มตัวอย่างเป็นบุคลากรในโรงเรียน จำนวน 132 หน่วยโรงเรียน รวม 994 คน

ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อตอบวัตถุประสงค์ตามลำดับ ดังนี้

1. ศึกษาสภาพปัจจุบันของการจัดการศึกษาแบบเรียนรวมตามโครงสร้างซีท (SEAT Framework) ในโรงเรียนประถมศึกษา กรณีศึกษา จังหวัดอุตรดิตถ์ โดยใช้แบบสำรวจสภาพการดำเนินงานเป็นแบบตรวจสอบรายการ และแบบปลายเปิด มีค่า IOC เท่ากับ 4.77 กลุ่มตัวอย่างได้แก่ ผู้บริหารโรงเรียน และครู จำนวน 318 คน

2. ศึกษาปัญหาและสาเหตุของการจัดการศึกษาแบบเรียนรวมตามโครงสร้างซีท (SEAT Framework) สภาพความพร้อมของโรงเรียนและเจตคติของผู้เกี่ยวข้องที่มีต่อเด็กพิการเรียนรวมในโรงเรียนประถมศึกษา กรณีศึกษา จังหวัดอุตรดิตถ์ โดยใช้แบบสอบถามปัญหาเป็นแบบตรวจสอบรายการ 5 ระดับ และแบบปลายเปิด มีค่า IOC เท่ากับ 4.78 และแบบสัมภาษณ์ มีโครงสร้างเพื่อศึกษาสาเหตุของปัญหา กลุ่มตัวอย่างได้แก่ ผู้บริหารโรงเรียน 132 คน ครู 186 คน ศึกษาเจตคติของผู้เกี่ยวข้องโดยใช้แบบวัดเจตคติเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check List) แบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ วิเคราะห์ความตรงเชิงโครงสร้างโดยวิธีวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน (confirmatory factor analysis) ผลการวิเคราะห์โมเดลการวิจัยได้ดัชนีความสอดคล้องของโมเดล มีค่า Chi-squared = 47.60, df = 34, p-value = 0.06, RMSEA = 0.020 มีค่าความเชื่อมั่นทางสถิติ 0.827 กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้บริหารโรงเรียน 132 คน ครู 186 คน ผู้ปกครอง 338 คน และนักเรียน 338 คน

3. ศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการนำนโยบายการจัดการศึกษาแบบเรียนรวมตามโครงสร้างซีท (SEAT Framework) ไปสู่การปฏิบัติที่มีประสิทธิภาพ ใช้แบบสนทนากลุ่มการจัดการศึกษาแบบเรียนรวมตามโครงสร้างซีท (SEAT Framework) โดยจัดการสนทนากลุ่มผู้มีส่วนได้เสียเกี่ยวกับการนำนโยบายสู่การปฏิบัติ กำหนดคุณลักษณะผู้ทรงคุณวุฒิ เป็นผู้บริหารสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ศึกษานิเทศก์ผู้รับผิดชอบงานการศึกษาพิเศษเรียนร่วม ผู้แทนจากศูนย์การศึกษาพิเศษประจำจังหวัด ผู้บริหารโรงเรียน ครูผู้สอน พี่เลี้ยงเด็กพิการและตัวแทนผู้ปกครอง รวมผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 8 คน

4. เพื่อนำเสนอข้อเสนอเชิงนโยบายการจัดการศึกษาแบบเรียนรวมในโรงเรียนประถมศึกษา กรณีศึกษา จังหวัดอุตรดิตถ์ ใช้แบบการสังเคราะห์เอกสาร และการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญ (Connoisseurship) โดยกำหนดคุณลักษณะผู้ร่วมสัมมนาเป็นผู้บริหาร

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ผู้บริหารศูนย์การศึกษาพิเศษประจำจังหวัด ผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัด ผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดเอกชนและ ผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา รวมผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 10 คน ตรวจสอบข้อเสนอเชิงนโยบายใช้เกณฑ์มาตรฐานการประเมิน 5 ระดับ

ผลการวิจัย

ผลการวิจัยนำเสนอตามวัตถุประสงค์ ดังนี้

1. สภาพปัจจุบันของการจัดการศึกษาแบบเรียนรวมตามโครงสร้างซีท (SEAT Framework) ในโรงเรียนประถมศึกษา กรณีศึกษา จังหวัดอุดรดิตถ์ พบว่า มีการดำเนินการในระดับมาก จำนวน 3 ด้าน เรียงตามลำดับ คือ ด้านนักเรียน ร้อยละ 89.70 ด้านกิจกรรมการเรียนการสอน ร้อยละ 89.09 ด้านสภาพแวดล้อม ร้อยละ 87.95 และด้านเครื่องมือมีการดำเนินการระดับน้อย ร้อยละ 60.23

2. ปัญหาและสาเหตุของการจัดการศึกษาแบบเรียนรวมตามโครงสร้างซีท (SEAT Framework) สภาพความพร้อมของโรงเรียนและเจตคติของผู้เกี่ยวข้องที่มีต่อเด็กพิการเรียนร่วมในโรงเรียนประถมศึกษา กรณีศึกษา จังหวัดอุดรดิตถ์ นำเสนอผลการศึกษาเป็นตารางและความเรียงตามลำดับ ดังนี้

ตารางที่ 1 ปัญหาด้านนักเรียน

ประเด็น/ข้อปัญหา	ระดับปัญหาแยกตามกลุ่มผู้ให้ข้อมูล				
	ผู้บริหาร	ครู	รวม	X ²	p
	%	%	%		
1. การคัดกรองและวินิจฉัยตามกระบวนการจากผู้มีความรู้	9.1%	27.0%	19.6%	15.75	0.00
2. ทักษะจำเป็นในการดูแลตนเองให้ปลอดภัยในชีวิตประจำวัน	39.4%	21.1%	28.7%	12.62	0.00
3. การส่งต่อข้อมูลเพื่อการดูแลช่วยเหลือพัฒนาอย่างต่อเนื่อง	40.9%	24.9%	31.5%	9.18	0.00
4. การประเมินความก้าวหน้าของพัฒนาการอย่างสม่ำเสมอ	35.9%	22.8%	28.3%	6.43	0.01
5. การส่งเสริมให้นักเรียนพิการหรือที่มีความบกพร่องแสดงความสามารถพิเศษตามศักยภาพ	34.8%	24.2%	28.6%	4.29	0.04
6. การส่งเสริมให้นักเรียนพิการหรือที่มีความบกพร่องทำกิจกรรมร่วมกับเด็กปกติ	33.3%	23.9%	27.8%	3.40	0.07
7. นักเรียนทั่วไปและนักเรียนพิการหรือนักเรียนที่มีความบกพร่องสามารถเข้าค่ายฯ และทำกิจกรรมร่วมกันได้	36.9%	22.7%	28.6%	7.57	0.01
8. นักเรียนทั่วไปเข้าใจการเรียนรู้อารมณ์ร่วมกันโดยยอมรับว่านักเรียนพิการหรือที่มีความบกพร่องเป็นส่วนหนึ่งของสังคม	33.1%	18.8%	24.7%	8.37	0.00

จากตาราง ปัญหาการจัดการศึกษาแบบเรียนรวมตามโครงสร้างซีท (SEAT Framework) และสภาพความพร้อมของโรงเรียน ด้านนักเรียน ตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้รับผิดชอบงานนักเรียนพิการเรียนร่วม พบว่า เป็นปัญหาพอสมควรและเป็นปัญหาค่อนข้างน้อย เมื่อพิจารณาข้อมูลเฉพาะตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาพบว่า มี 1 ข้อ ที่เป็นปัญหาค่อนข้างมาก (40 % ขึ้นไป) คือ การส่งต่อข้อมูลเพื่อการดูแลช่วยเหลือพัฒนาอย่างต่อเนื่อง (40.9%) แต่เป็นเป็นปัญหาค่อนข้างน้อยสำหรับครูผู้รับผิดชอบงานนักเรียนพิการเรียนร่วม (24.9%) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ($p = 0.00$)

ตารางที่ 2 ปัญหาด้านสภาพแวดล้อม

ประเด็น/ข้อปัญหา	ระดับปัญหาแยกตามกลุ่มผู้ให้ข้อมูล				
	ผู้บริหาร	ครู	รวม	X^2	p
	%	%	%		
1. การจัดห้องเรียน หรือห้องสอนเสริมเฉพาะนักเรียนพิการ หรือนักเรียนที่มีความบกพร่อง	55.3%	29.9%	40.5%	20.60	0.00
2. การจัดสื่อและอุปกรณ์ต่าง ๆ ที่ส่งเสริมการเรียนรู้ของนักเรียนพิการหรือนักเรียนที่มีความบกพร่อง	51.1%	27.2%	37.1%	18.83	0.00
3. การจัดหาอุปกรณ์ หรือเครื่องเล่นที่ส่งเสริมพัฒนาการของนักเรียนพิการหรือนักเรียนที่มีความบกพร่อง	50.8%	28.8%	38.0%	15.73	0.00
4. ผู้ปกครองเด็กทั่วไปเข้าใจความแตกต่างระหว่างบุคคลของนักเรียนทั่วไปและนักเรียนพิการหรือนักเรียนที่มีความบกพร่อง	42.4%	31.7%	36.2%	3.82	0.05
5. ความรู้ความเข้าใจของผู้ปกครองในการบำบัดฟื้นฟูและพัฒนา นักเรียนพิการหรือนักเรียนที่มีความบกพร่อง	59.5%	35.9%	45.7%	17.28	0.00
6. โรงเรียนมีครูการศึกษาพิเศษหรือครูบริการสอนเสริมเพื่อดูแลนักเรียนพิการหรือนักเรียนที่มีความบกพร่องเป็นการเฉพาะ	66.7%	42.9%	52.9%	17.41	0.00

จากตาราง ปัญหาการจัดการศึกษาแบบเรียนรวมตามโครงสร้างซีท (SEAT Framework) และสภาพความพร้อมของโรงเรียน ด้านสภาพแวดล้อม ตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้รับผิดชอบงานนักเรียนพิการเรียนร่วม พบว่า โดยภาพรวมเป็นปัญหามาก (50 % ขึ้นไป) มี 1 ข้อ คือ โรงเรียนมีครูการศึกษาพิเศษหรือครูบริการสอนเสริมเพื่อดูแลนักเรียนพิการหรือนักเรียนที่มีความบกพร่อง เป็นการเฉพาะ (52.9%) รองลงมาเป็นปัญหาค่อนข้างมาก (40 % ขึ้นไป) โดยภาพรวม พบว่า มี 2 ข้อ คือ ความรู้ความเข้าใจของผู้ปกครองในการบำบัดฟื้นฟูและพัฒนานักเรียนพิการหรือนักเรียนที่มีความบกพร่อง (45.7%) โดยเป็นปัญหามากสำหรับผู้บริหาร รวม (59.5%) แต่เป็นปัญหาพอสมควรสำหรับครูผู้รับผิดชอบงานนักเรียนพิการเรียนร่วม (35.9%) และการจัดห้องเรียน หรือห้องสอนเสริม

เฉพาะนักเรียนพิการหรือนักเรียนที่มีความบกพร่อง (40.5%) โดยเป็นปัญหามากสำหรับผู้บริหาร (55.3%) แต่เป็นปัญหาค่อนข้างน้อยสำหรับครูผู้รับผิดชอบงานนักเรียนพิการเรียนร่วม (29.9%) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ($p \leq 0.05$)

ตารางที่ 3 ปัญหาด้านกิจกรรมการเรียนการสอน

ประเด็น/ข้อปัญหา	ระดับปัญหาแยกตามกลุ่มผู้ให้ข้อมูล				
	ผู้บริหาร	ครู	รวม	X^2	p
	%	%	%		
1. การจัดการชั้นเรียนสำหรับนักเรียนที่มีความแตกต่างระหว่างบุคคลทั้งนักเรียนทั่วไปและนักเรียนพิการหรือนักเรียนที่มีความบกพร่อง	36.2%	26.9%	30.7%	3.09	0.08
2. การนำนักเรียนพิการหรือนักเรียนที่มีความบกพร่องเข้าร่วมกิจกรรมต่าง ๆ เช่น การแข่งขันกีฬาการเข้าค่ายลูกเสือ-เนตรนารี และทัศนศึกษาออกสถานที่	54.5%	30.6%	40.6%	18.29	0.00
3. การจัดทำตารางเรียน ตารางสอนเสริม การให้คำปรึกษาแนะนำสำหรับนักเรียนพิการหรือนักเรียนที่มีความบกพร่อง	60.6%	33.0%	44.5%	23.82	0.00
4. การส่งต่อข้อมูลนักเรียนพิการหรือนักเรียนที่มีความบกพร่องให้ได้รับการศึกษาในลำดับต่อไป	38.6%	25.4%	30.9%	6.31	0.01
5. การประสานความร่วมมือกับเครือข่ายและหน่วยงานหรือผู้เกี่ยวข้องสำหรับเด็กพิการหรือเด็กที่มีความบกพร่อง	50.8%	26.1%	36.4%	20.21	0.00

จากตาราง ปัญหาการจัดการศึกษาแบบเรียนรวมตามโครงสร้างซีท (SEAT Framework) และสภาพความพร้อมของโรงเรียน ด้านกิจกรรมการเรียนการสอน พบว่าโดยภาพรวมเป็นปัญหาค่อนข้างมาก (40 % ขึ้นไป) มี 2 ข้อ คือ การจัดทำตารางเรียน ตารางสอนเสริม การให้คำปรึกษาแนะนำสำหรับนักเรียนพิการหรือนักเรียนที่มีความบกพร่อง (44.5%) โดยเป็นปัญหามากสำหรับผู้บริหาร (60.6%) แต่เป็นปัญหาพอสมควร สำหรับครูผู้รับผิดชอบงานนักเรียนพิการเรียนร่วม (33.0%) และการนำนักเรียนพิการหรือนักเรียนที่มีความบกพร่องเข้าร่วมกิจกรรมต่าง ๆ เช่น การแข่งขันกีฬาการเข้าค่ายลูกเสือ/เนตรนารี และทัศนศึกษาออกสถานที่ (40.6%) โดยเป็นปัญหามากสำหรับผู้บริหาร (54.5%) แต่เป็นปัญหาพอสมควร สำหรับครูผู้รับผิดชอบงานนักเรียนพิการเรียนร่วม (30.6%) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ($p \leq 0.05$)

ตารางที่ 4 ปัญหาด้านเครื่องมือ

ประเด็น/ข้อปัญหา	ระดับปัญหาแยกตามกลุ่มผู้ให้ข้อมูล				
	ผู้บริหาร	ครู	รวม	X ²	p
	%	%	%		
1. ความร่วมมือของผู้ปกครองกับโรงเรียนในการดูแล รักษา ฟื้นฟู นักเรียนพิการหรือนักเรียนที่มีความบกพร่อง	62.1%	32.8%	45.0%	26.83	0.00
2. นักเรียนพิการหรือนักเรียนที่มีความบกพร่องเข้าถึงสิ่งอำนวยความสะดวก สื่อ บริการ และความช่วยเหลืออื่นใดทางการศึกษา ตามสิทธิในกฎกระทรวง	63.4%	28.0%	42.6%	39.40	0.00
3. นักเรียนพิการหรือนักเรียนที่มีความบกพร่องมีสื่อ เทคโนโลยี สิ่งอำนวยความสะดวก บริการและความช่วยเหลืออื่นใดทางการศึกษาเหมาะสม เพียงพอ	65.2%	30.6%	45.0%	37.15	0.00
4. การสนับสนุนช่วยเหลือจากบุคคลทั่วไป หรือหน่วยงานอื่น เกี่ยวกับการจัดการศึกษาสำหรับนักเรียนพิการหรือนักเรียนที่มีความบกพร่อง	68.9%	30.8%	46.7%	44.99	0.00
5. การขอรับบริการจากบุคลากรและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อบำบัด ฟื้นฟู ด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจ พฤติกรรม สังคม เช่น โรงพยาบาล ครูการศึกษาพิเศษและนักวิชาชีพอื่น	68.2%	33.3%	47.9%	37.32	0.00
6. มีครูการศึกษาพิเศษและนักวิชาชีพอื่น หรือผู้ที่ได้รับการอบรม ตามหลักสูตรที่กระทรวงศึกษาธิการกำหนด ที่ปฏิบัติหน้าที่เป็นครู เด็นสอน	76.3%	47.5%	59.6%	26.28	0.00
7. การจัดสิ่งอำนวยความสะดวกเพื่อช่วยให้นักเรียนพิการหรือนักเรียนที่มีความบกพร่องปฏิบัติตามกิจกรรมและดำรงชีวิตให้มีประสิทธิภาพตามความจำเป็นของแต่ละบุคคล	68.9%	30.3%	46.4%	46.32	0.00
8. มีครูสอนเสริม หรือครูสอนนักเรียนพิการหรือนักเรียนที่มีความบกพร่องในโรงเรียนจัดการศึกษาแบบเรียนรวมทั่วไป	72.5%	39.3%	53.2%	33.75	0.00

จากตาราง การจัดการศึกษาแบบเรียนรวมตามโครงสร้างซีท (SEAT Framework) และสภาพความพร้อมของโรงเรียน ด้านเครื่องมือ ตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษา และครูผู้รับผิดชอบงานนักเรียนพิการเรียนร่วม พบว่า โดยภาพรวมที่เป็นปัญหามาก (50% ขึ้นไป) มี 2 ข้อ คือ มีครูการศึกษาพิเศษ และนักวิชาชีพอื่น หรือผู้ที่ได้รับการอบรมตามหลักสูตรที่กระทรวงศึกษาธิการกำหนด ที่ปฏิบัติหน้าที่เป็นครู เด็นสอน (59.6%) โดยเป็นปัญหามากที่สุดสำหรับผู้บริหาร (76.3%) แต่เป็นปัญหาค่อนข้างมากสำหรับครูผู้รับผิดชอบงานนักเรียนพิการเรียนร่วม (47.5%) และมีครูสอนเสริม หรือครูสอนนักเรียนพิการหรือนักเรียนที่มี

ความบกพร่องในโรงเรียนจัดการศึกษาแบบเรียนรวมทั่วไป (53.2%) โดยเป็นปัญหามากที่สุดสำหรับผู้บริหาร (72.5%) แต่เป็นปัญหาพอสมควร สำหรับครูผู้รับผิดชอบงานนักเรียนพิการเรียนร่วม (39.3%) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ($p \leq 0.05$)

ตารางที่ 5 แสดงเจตคติของผู้เกี่ยวข้องที่มีต่อเด็กพิการเรียนร่วม

ข้อมูลผู้ตอบแบบสอบถาม	จำนวน	%	Mean	sd	F	p
ผู้บริหารสถานศึกษา	132	13.30	4.58	0.46	27.19	0.00
ครูและพี่เลี้ยง นักเรียนพิการเรียนร่วม	186	18.70	4.19	0.48		
ผู้ปกครองนักเรียน	337	33.90	4.20	0.46		
นักเรียนทั่วไป	338	34.00	4.16	0.48		
รวม	993	100.00	4.24	0.49		

จากตาราง เจตคติของผู้เกี่ยวข้องที่มีต่อเด็กพิการเรียนร่วมในโรงเรียนประถมศึกษา กรณีศึกษา จังหวัดอุดรดิตถ์ โดยภาพรวม มีค่าเฉลี่ย 4.24 โดยผู้บริหารสถานศึกษามีความคิดเห็นอยู่ในระดับมากที่สุด (4.58) รองลงมาความคิดเห็นในระดับดี ได้แก่ ผู้ปกครองนักเรียน ครูและพี่เลี้ยงนักเรียนพิการเรียนร่วมและนักเรียนทั่วไป (4.20, 4.19, 4.) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ($p = 0.00$)

3. การศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการนำนโยบายการจัดการศึกษาแบบเรียนรวมตามโครงสร้างซีท (SEAT Framework) ไปสู่การปฏิบัติที่มีประสิทธิภาพ นำเสนอผลการศึกษาเป็นตารางและความเรียง ดังนี้

ตารางที่ 6 แสดงปัจจัยที่ส่งผลต่อการนำนโยบายการจัดการศึกษาแบบเรียนรวม ตามโครงสร้างซีท (SEAT Framework) ไปสู่การปฏิบัติที่มีประสิทธิภาพ

โครงสร้างซีท	ปัจจัยที่ส่งผลต่อการนำนโยบายสู่การปฏิบัติที่มีประสิทธิภาพ
ด้านนักเรียน (S: Students)	1. การเสริมสร้างความรู้ความเข้าใจในกระบวนการคัดกรองคนพิการ ให้แก่ครูและบุคลากรผู้เกี่ยวข้องกับคนพิการ 2. การพัฒนาศักยภาพและส่งเสริมการแสดงออกทางความสามารถของคนพิการ
ด้านสภาพแวดล้อม (E: Environment)	1. การจัดสิ่งแวดล้อมทางกายภาพ ปรับภูมิทัศน์ของโรงเรียนให้ปลอดภัยและเอื้อต่อการจัดการเรียนรู้

	2. การประชาสัมพันธ์เผยแพร่องค์ความรู้ด้านการดูแลช่วยเหลือคนพิการให้แก่ผู้ปกครองและชุมชน 3. การประชาสัมพันธ์ผลงานของคนพิการให้แก่ผู้ปกครองและชุมชน
ด้านการเรียนการสอน (A: Activities)	1. การเสริมสร้างองค์ความรู้ด้านการจัดทำและการใช้แผนจัดการเรียนรู้สำหรับคนพิการให้แก่ครูและบุคลากรผู้เกี่ยวข้องกับคนพิการ 2. การสนับสนุนทีมงานให้การดูแลช่วยเหลือ นิเทศ กำกับติดตาม โรงเรียนในการจัดการศึกษาแบบเรียนรวม 3. การสร้างเครือข่ายกับทุกภาคส่วนให้มีส่วนร่วมดูแลช่วยเหลือคนพิการ เช่น องค์กรเอกชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น 4. การส่งเสริมให้มีเวทีวิชาการด้านการจัดการศึกษาแบบเรียนรวม
ด้านเครื่องมือ (T: Tools)	1. การกำกับติดตามการนำนโยบายการจัดการศึกษาแบบเรียนรวมสู่การปฏิบัติทุกระดับ 2. การจัดสรรงบประมาณสนับสนุนการจัดการศึกษาแบบเรียนรวม 3. การจัดสรรสื่อ อุปกรณ์ ให้เพียงพอต่อจำนวนคนพิการที่เพิ่มขึ้น 4. การส่งเสริมให้ครูได้รับการพัฒนาด้านการผลิตสื่อสำหรับคนพิการ

จากตาราง พบว่า ปัจจัยที่ส่งผลต่อการนำนโยบายการจัดการศึกษาแบบเรียนรวมตามโครงสร้างซีท (SEAT Framework) ไปสู่การปฏิบัติที่มีประสิทธิภาพ พบว่า ด้านนักเรียน 2 ข้อ ด้านสภาพแวดล้อม 3 ข้อ ด้านการเรียนการสอน 4 ข้อ และด้านเครื่องมือ 4 ข้อ

4. เพื่อนำเสนอข้อเสนอเชิงนโยบายการจัดการศึกษาแบบเรียนรวมในโรงเรียนประถมศึกษา กรณีศึกษา จังหวัดอุดรธานี ผลการศึกษาได้ร่างข้อเสนอเชิงนโยบายการจัดการศึกษาแบบเรียนรวมในโรงเรียนประถมศึกษา กรณีศึกษาจังหวัดอุดรธานี มี 2 องค์ประกอบคือ แนวทางการขับเคลื่อนนโยบายและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ผลการศึกษานำเสนอเป็นตารางและความเรียง ดังนี้

ตารางที่ 7 ร่างข้อเสนอเชิงนโยบายการจัดการศึกษาแบบเรียนรวมในโรงเรียนประถมศึกษา กรณีศึกษา จังหวัดอุดรธานี

ที่	แนวทางการขับเคลื่อนนโยบาย	หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง		
		รร.	สพป.	สพฐ.
	ด้านการพัฒนาศักยภาพบุคลากร			
1	การจัดประชุมชี้แจงแนวปฏิบัติการจัดการศึกษาแบบเรียนรวมให้กับผู้ปฏิบัติงาน	✓		

2	การส่งเสริมพัฒนาความรู้บุคลากรทางการศึกษาด้านการคัดกรองคนพิการ	✓	✓	
3	การส่งเสริมพัฒนาศักยภาพด้านการจัดการเรียนชั้นเรียนรวม	✓		
4	การส่งเสริมพัฒนาเกี่ยวกับการจัดทำแผน IEP และการผลิตสื่อฯ สำหรับคนพิการ	✓	✓	
5	การส่งเสริมพัฒนาศักยภาพการวิจัยและนวัตกรรมการศึกษาแบบเรียนรวม	✓	✓	
6	การส่งเสริมให้มีเวทีวิชาการด้านการจัดการศึกษาแบบเรียนรวมอย่างต่อเนื่อง	✓	✓	✓
7	การสนับสนุนขบวนการกำลังใจบุคลากรผู้ปฏิบัติงานที่รับผิดชอบดูแลเด็กพิการ	✓	✓	✓
	ด้านงบประมาณและการสนับสนุนทรัพยากร			
1	การจัดสรรงบประมาณสำหรับพัฒนาอาคารสถานที่ทางกายภาพที่ปลอดภัยและเอื้อต่อการบริการคนพิการ	✓		
2	การปรับปรุงรูปแบบรายการสิ่งก่อสร้างให้เอื้อต่อการให้บริการคนพิการ			✓
3	การจัดสรรงบประมาณสนับสนุนให้มีเวทีวิชาการด้านการจัดการศึกษา แบบเรียนรวมอย่างต่อเนื่อง	✓	✓	✓
4	การจัดตั้งงบประมาณอุดหนุนรายหัวสำหรับเด็กพิการ (จัดสรรเพิ่มเติม)	✓		✓
5	การสนับสนุนคู่มือการศึกษาให้เพียงพอกับจำนวนข้อมูลเด็กพิการ	✓		✓
6	การจัดสรรพี่เลี้ยงเด็กพิการให้กับโรงเรียนที่จัดการศึกษาแบบเรียนรวม	✓		
7	การจัดสรรงบประมาณพัฒนาครูบุคลากรและพี่เลี้ยงเด็กพิการ	✓		✓
	ด้านกระบวนการจัดการ			
1	การประชาสัมพันธ์ความสำคัญของการจัดการศึกษาเพื่อคนพิการ	✓	✓	
2	การส่งเสริมศักยภาพการจัดการเรียนการสอนและเวทีวิชาการสำหรับเด็กพิการ	✓	✓	✓
3	การประชาสัมพันธ์ผลงานที่ประสบความสำเร็จและศักยภาพของคนพิการ	✓		
4	การประสานทีมงานสหวิชาชีพ เครือข่ายหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการดูแลช่วยเหลือคนพิการ	✓	✓	
5	การประสานเครือข่ายความร่วมมือและการสนับสนุนทรัพยากร ในชุมชน	✓		
6	การส่งเสริมเครือข่ายความร่วมมือกับหน่วยงานรัฐ เอกชน องค์กรท้องถิ่น มีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาสำหรับคนพิการ	✓		
7	การแต่งตั้งคณะกรรมการกำกับติดตามการนำนโยบายสู่การปฏิบัติอย่างสม่ำเสมอ	✓	✓	✓

จากตาราง ร่างข้อเสนอเชิงนโยบายการจัดการศึกษาแบบเรียนรวมในโรงเรียน ประถมศึกษา grundศึกษา จังหวัดอุดรดิตรดิตร มี 2 องค์ประกอบ คือ 1. แนวทางการขับเคลื่อนนโยบาย 3 ด้านได้แก่ ด้านการพัฒนาศักยภาพบุคลากร ด้านงบประมาณและการสนับสนุนทรัพยากร และด้านกระบวนการจัดการ และ หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง 3 ระดับ ได้แก่ ระดับโรงเรียน (รร.) ระดับสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา(สพป.) และระดับสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (สพฐ.)

ผลการตรวจสอบตามแนวมาตรฐานของการประเมิน 4 หมวด ด้านความถูกต้อง ด้านการใช้ประโยชน์ และด้านความเหมาะสม และด้านความเป็นไปได้ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด

การอภิปรายผลการวิจัย (Discussion)

จากผลการวิจัยมีประเด็นที่น่าสนใจและนำมาอภิปรายผลตามวัตถุประสงค์การวิจัย ดังนี้

1. สภาพปัจจุบันของการจัดการศึกษาแบบเรียนรวมตามโครงสร้างซีท (SEAT Framework) ในโรงเรียนประถมศึกษา กรณีศึกษา จังหวัดอุดรธานี พบว่า มีการดำเนินการในระดับมาก จำนวน 3 ด้าน คือ ด้านนักเรียน ด้านกิจกรรมการเรียนการสอน และด้านสภาพแวดล้อม ส่วนด้านเครื่องมือ มีการดำเนินการระดับน้อย เป็นไปในทิศทางเดียวกับการวิจัยของ นพมาศ สุทธิวิรัช (2551, น. 67-68) ที่พบว่าการบริหารจัดการเรียนร่วมโดยใช้โครงสร้างซีทโดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาทางด้าน เรียงตามลำดับคือ ด้านกิจกรรมการเรียนการสอน ด้านนักเรียน ด้านสภาพแวดล้อม และด้านเครื่องมือ

2. ผลการศึกษาปัญหาและสภาพความพร้อมของการจัดการศึกษาแบบเรียนรวมตามโครงสร้างซีท (SEAT Framework) แยกตามรายด้าน พบว่า ด้านนักเรียน มีปัญหาด้านการส่งต่อข้อมูลเพื่อการดูแลช่วยเหลือพัฒนาอย่างต่อเนื่อง ด้านสภาพแวดล้อม พบว่า ข้อที่เป็นปัญหา คือ โรงเรียนไม่มีครูการศึกษาพิเศษหรือครูบริการสอนเสริมเพื่อดูแลนักเรียนพิการหรือนักเรียนที่มีความบกพร่อง เป็นการเฉพาะ ความรู้ความเข้าใจของผู้ปกครองในการบำบัดฟื้นฟูและพัฒนาเด็กพิการหรือนักเรียนที่มีความบกพร่อง และการจัดห้องเรียน หรือห้องสอนเสริมเฉพาะนักเรียนพิการหรือนักเรียนที่มีความบกพร่อง ด้านกิจกรรมการเรียนการสอน พบว่า ข้อที่เป็นปัญหา คือ การจัดตารางเรียน ตารางสอนเสริม การให้คำปรึกษาแนะนำสำหรับนักเรียนพิการหรือนักเรียนที่มีความบกพร่อง และการนำนักเรียนพิการหรือนักเรียนที่มีความบกพร่องเข้าร่วมกิจกรรมต่าง ๆ เช่น การแข่งขันกีฬาการเข้าค่ายลูกเสือ/เนตรนารี และทัศนศึกษานอกสถานที่ ด้านเครื่องมือ พบว่า ข้อที่เป็นปัญหา คือ ไม่มีครูการศึกษาพิเศษและนักวิชาชีพอื่น หรือผู้ที่ได้รับการอบรมตามหลักสูตรที่กระทรวงศึกษาธิการกำหนดที่ปฏิบัติหน้าที่เป็นครูสอนเสริม และมีครูสอนเสริม หรือครูสอนนักเรียนพิการหรือนักเรียนที่มีความบกพร่องในโรงเรียนจัดการศึกษาแบบเรียนรวมทั่วไป สอดคล้องกับการวิจัยของ จักรพันธ์ รัตนสุวรรณ (2555, น. 70) ที่พบว่า การเรียนรู้ของเด็กที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษไม่ค่อยได้รับการพัฒนาอย่างต่อเนื่องและครูมีประสบการณ์ด้านการจัดทำแผน IEP และ IIP ค่อนข้างน้อย ไม่ค่อยครอบคลุม รวมทั้งขาดสื่อ/อุปกรณ์ ที่ใช้ในการจัดการเรียนร่วม ไม่มีบุคลากรที่จบ

ด้านการศึกษาพิเศษโดยตรง โรงเรียนมีอาคารเรียนและห้องเรียนจำกัด ไม่เพียงพอสำหรับจัดห้องสนับสนุนการเรียนรู้สำหรับเด็กพิเศษได้เป็นการเฉพาะ และงบประมาณในการบริหารจัดการมีไม่เพียงพอ เป็นไปในทิศทางเดียวกับการวิจัยของ นพมาศ สุทธิวิรัช (2551, น. 67-68) ที่พบว่า ด้านนักเรียนทั่วไปมีการดำเนินการไม่ต่อเนื่อง นักเรียนที่มีความต้องการพิเศษมีการปฏิบัติไม่ทั่วถึง ไม่มีการปรับปรุงสภาพแวดล้อมทางกายภาพ มีปัญหาการจัดทำแผนการศึกษาเฉพาะบุคคล (IEP) และงบประมาณไม่เพียงพอ ขาดการทำวิจัยในชั้นเรียน

ผลการศึกษาเจตคติของผู้เกี่ยวข้องที่มีต่อเด็กพิการเรียนร่วมในโรงเรียนประถมศึกษากรณีศึกษา จังหวัดอุดรธานี โดยภาพรวมมีความคิดเห็นด้านเจตคติต่อนักเรียนพิการเรียนร่วมอยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับที่ จรรยา ชื่นเกษม และกัลยา ชนะภัย (2558, น. 161) กล่าวว่า สิ่งสำคัญในการพัฒนาเด็กที่มีความต้องการพิเศษให้สัมฤทธิ์ผลตามเป้าหมายอย่างมีประสิทธิภาพ จำเป็นต้องจัดเตรียมบุคลากรรวมทั้งเจตคติของบุคลากรที่มีต่อเด็กที่มีความต้องการพิเศษ เพราะในการพัฒนาเด็กต้องอาศัยบุคลากรหลายด้าน หลายสาขาอาชีพ ซึ่งต้องมีการประสานความร่วมมือระหว่างครอบครัวและชุมชน การมีส่วนร่วมของเครือข่าย และบทบาทของบุคลากรและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อให้เด็กที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษทางการศึกษาได้รับการพัฒนาช่วยเหลือให้มีสมรรถภาพพึ่งพาตนเองได้และลดระดับความพิการลงได้เร็วที่สุด สอดคล้องกับรายงานการวิจัยความทั่วถึงและเท่าเทียมของการจัดการศึกษาในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน (สำนักวิจัยและพัฒนาการศึกษา, 2560, น. 31-32) กล่าวถึงคุณลักษณะของครูที่พบจากงานวิจัยว่า เจตคติและการรับรู้ของครูมีความสำคัญต่อความสำเร็จของการจัดการเรียนรวม

3. ผลการศึกษาปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อการนำนโยบายการจัดการศึกษาแบบเรียนรวมตามโครงสร้างซีท (SEAT Framework) ไปสู่การปฏิบัติที่มีประสิทธิภาพ จากการวิเคราะห์ความเชื่อมโยงของปัญหาเชิงเหตุผลซึ่งครอบคลุมองค์ประกอบทั้ง 4 ด้าน มีประเด็นที่น่าสนใจเกี่ยวกับบุคลากรผู้ปฏิบัติงาน กระบวนการนำนโยบายสู่การปฏิบัติ การสนับสนุนด้านบุคลากร งบประมาณ การบริหารจัดการ สื่อวัสดุอุปกรณ์ การพัฒนาศักยภาพ ความพร้อมด้านอาคารสถานที่ของโรงเรียนซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของสุภาพร ชินชัย (2551, น. 100-102) ที่พบว่า ปัจจัยภายในโรงเรียนที่ส่งผลกระทบต่อความพร้อมของครูในการจัดการเรียนร่วมนั้น คือ ความพร้อมของโรงเรียนทางด้านอาคารสถานที่ วัสดุอุปกรณ์และบุคลากรสำหรับปัจจัยภายนอกโรงเรียนพบว่า เป็นปัญหาจากการที่พ่อแม่ขาดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับเด็กที่มีความพิการประเภทต่าง ๆ โดยเฉพาะเด็กที่มีความพิการเพียงเล็กน้อย เช่น เด็กที่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้เด็กปัญญาอ่อนเล็กน้อย หรือ เด็กออทิสติกที่มีความสามารถสูง เด็กสมาธิสั้น ทำให้เด็กไม่ได้รับการวินิจฉัยและการบำบัดและขาดโอกาสที่จะได้รับการศึกษา ที่เหมาะสมตั้งแต่ระดับปฐมวัย

4. การจัดทำร่างข้อเสนอเชิงนโยบายการจัดการศึกษาแบบเรียนรวมในโรงเรียนประถมศึกษา กรณีศึกษา จังหวัดอุตรดิตถ์ มี 2 องค์ประกอบ คือ 1. แนวทางการขับเคลื่อนนโยบาย 3 ด้าน ได้แก่ ด้านการพัฒนาศักยภาพบุคลากร ด้านงบประมาณและการสนับสนุนทรัพยากร และด้านกระบวนการจัดการ และ 2. หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง 3 ระดับ ได้แก่ ระดับโรงเรียน (รร.) ระดับสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา(สพป.) และระดับสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (สพฐ.) เป็นไปในทิศทางเดียวกับที่ จักรกฤษณ์ โปตาพอล, 2555, น. 8-9) พบว่า ข้อเสนอเชิงนโยบาย มีองค์ประกอบ คือ เป้าหมาย แนวทาง และกลไกขับเคลื่อน สอดคล้องกับ จรรยา ชื่นเกษม และกัลยา ชนะภัย (2558, น. 168-173) ที่กล่าวว่า การจัดการเรียนการสอนของเด็กที่มีความต้องการพิเศษต้องอาศัยบุคลากรหลายด้านในการดำเนินการ ดังนั้นบทบาทของบุคลากรในการสนับสนุนโรงเรียนเรียนรวมที่สำคัญ ประกอบด้วย ผู้บริหารและทีมงานในสถานศึกษา บุคลากรในสถานศึกษา บุคลากรในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา และคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สอดคล้องกับที่กระทรวงศึกษาธิการ โดยสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา สำนักวิจัยและพัฒนาการศึกษา (2560) ได้สรุปปัจจัยแห่งความสำเร็จของการเป็นสถานศึกษาแบบเรียนรวม ได้แก่ เจตคติของบุคคลที่เกี่ยวข้อง การสร้างแรงจูงใจ ความร่วมมือกับองค์กรต่าง ๆ ส่วนด้านอุปสรรคของการทำงานพบประเด็นหลัก คือ การเงินและงบประมาณ ด้านสถิติ ข้อมูลและงานวิจัยขาดการเก็บรวบรวมสถิติที่ใช้เป็นฐานการตัดสินใจอย่างมีเหตุผล บุคลากรของสถานศึกษา ได้แก่ ผู้บริหาร และครู มีทั้งที่เป็นปัญหาทั้งด้านปริมาณและคุณภาพ ปัญหาด้านนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษ ปัญหาด้านผู้ปกครอง อุปกรณ์และเครื่องอำนวยความสะดวก ความจำกัดทางด้านทรัพยากรและองค์ความรู้ในการจัดการศึกษาให้กับเด็กที่มีความต้องการพิเศษ

ข้อเสนอแนะจากการวิจัย

1. หน่วยงานและบุคลากรผู้เกี่ยวข้องควรพิจารณานำผลการวิจัยเป็นแนวทางการพัฒนางานด้านการจัดการศึกษาแบบเรียนรวม เพื่อพัฒนาการศึกษาเต็มศักยภาพ
2. ข้อเสนอที่ได้จากการวิจัยในระดับโรงเรียน ควรนำไปปรับใช้ให้เหมาะสมกับบริบทของโรงเรียนซึ่งเป็นหน่วยงานขั้นต้นของการจัดการศึกษา
3. การวิจัยครั้งนี้ใช้แบบวัดเจตคติเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check List) ซึ่งสะดวกสำหรับการเก็บข้อมูลจำนวนมาก ผลการวัดอาจคลาดเคลื่อนจากความจริง เนื่องจากเจตคติเป็นพฤติกรรมภายในที่มีลักษณะเป็นนามธรรมซึ่งตัวเองเท่านั้นที่ทราบ ดังนั้นในการวิจัยครั้งต่อไป จึงควรพิจารณารูปแบบการวัดให้เหมาะสม

4. ควรมีการวิจัยด้านการพัฒนาศักยภาพบุคลากรผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในการจัดการศึกษาแบบเรียนรวม

เอกสารอ้างอิง

คณะกรรมการส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการแห่งชาติ. แผนพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการแห่งชาติ ฉบับที่ 5 พ.ศ. 2560 - 2564. เรียกใช้เมื่อ 26 มกราคม 2561, จาก <http://www.oic.go.th/FILEWEB/CABINFOCENTER28/DRAWER042/GENERAL/DATA0000/00000138.PDF>

จรรยา ชื่นเกษม และกัลยา ชนะภัย (2558). เอกสารประกอบการเรียนรายวิชาการศึกษาพิเศษ รหัสวิชา 1082105. กรุงเทพฯ : คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต.

จักรกฤษณ์ โปตาพล. (2555). ข้อเสนอเชิงนโยบายเพื่อพัฒนาประสิทธิผลโครงการเมื่อนำอยู่ของเทศบาลตำบล (วิทยานิพนธ์ปริญญาปรัชญาดุษฎีบัณฑิต). ขอนแก่น : มหาวิทยาลัยขอนแก่น

จักรพันธ์ รัตนสุวรรณ. (2555). การบริหารจัดการเรียนร่วมในโรงเรียนแกนนำจัดการเรียนร่วมสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3 (วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต). เชียงราย : มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย.

เบญจา ชลธาร์นนท์. (2546). คู่มือการบริหารจัดการเรียนร่วมโดยใช้โครงสร้างซีท. กรุงเทพฯ : เพทาย การพิมพ์.

นพมาศ สุทธิวิรัช. (2551). การศึกษาการบริหารจัดการเรียนร่วมโดยใช้โครงสร้างซีทในโรงเรียนแกนนำ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาราชบุรี เขต 1. (วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต). กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

พระราชบัญญัติการจัดการศึกษาสำหรับคนพิการ พ.ศ. 2551. (2551). ราชกิจจานุเบกษา. เล่มที่ 125 ตอนที่ 28 ก. (5 กุมภาพันธ์ 2551).

ระพีพันธ์ โพธิ์ศรี. (2557). การวิจัยทางการศึกษา. (เอกสารประกอบการสอน) พิมพ์ครั้งที่ 4. อุดรดิตถ์ : คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรดิตถ์.

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2560. ราชกิจจานุเบกษา. เรียกใช้เมื่อ 20 ตุลาคม 2561 จาก <http://www.ratchakitcha.soc.go.th/DATA/PDF/2560/A/040/1.PDF>

สุภาพร ชินชัย. (2551). การพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรวมสำหรับเด็กที่มีความต้องการพิเศษ : กรณีศึกษาโรงเรียนเรียนรวมในจังหวัดเชียงใหม่ (วิทยานิพนธ์ปริญญาวิทยาศาสตรดุษฎีบัณฑิต). กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

สำนักวิจัยและพัฒนาการศึกษา. (2560). รายงานการวิจัย เรื่อง ความทั่วถึงและเท่าเทียมของการจัดการศึกษาในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน. นนทบุรี : 21 เซ็นจูรี่.

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ. (2560). แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560-2579. กรุงเทพฯ : พรินทวาทกราฟฟิค.

อรรวรรณ นิมิตลุง. (2552). การศึกษาแบบเรียนรวม : หนทางนำไปสู่การศึกษาเพื่อปวงชน (Inclusive Education : Access to Education for All). วารสารมหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร, 1(2), 42.

